

JE MOET ALLEEN MAAR DE GE

Tijdens een bezoek aan het museum Het Belfort in Sluis vertelde een van de dames achter de balie dat er een inwoner van Sluis, Jos de Clerck, te voet onderweg was naar Santiago de Compostella. Zijn pelgrimstocht was volgens haar via het internet te volgen. Korte tijd later werd ik, zonder dat Jos het wist, een van zijn vaste volgers.

Hoe is het idee ontstaan?

Vier jaar geleden had Jos (foto links) nog nooit van de camino gehoord. Tot een kennis hem vroeg om als buddy van iemand met een visuele beperking het laatste deel van de pelgrimsroute te lopen. Hij had daar wel oren naar, maar op dat moment lieten de omstandigheden dat niet toe. Maar het idee om de pelgrimsreis ooit eens zelf van thuis uit te ondernemen liet hem vanaf dat moment niet meer los.

De voorbereiding

Ervaren Santiagogangers hadden het advies gegeven om vanwege de warmte uiterlijk eind oktober het einddoel in het noordwesten van Spanje te bereiken. Hij moest dus in juli vertrekken. Maar wie had kunnen voorspellen dat we zo'n warme zomer zouden hebben? Met een rugzak had hij nog nooit gewandeld, laat staan dat hij ooit alleen op vakantie was geweest. Zijn fysieke voorbereiding was nihil, hij zou zich wel in vorm wandelen. Met een 15 kilo zware rugzak om de schouders en drie pelgrimspaspoorten op zak ging Jos op 21 juli van start voor de 2479 kilometer lange tocht. Tot overmaat van ramp ging hij drie weken voor het vertrek door zijn rug. Dat baarde hem nog de meeste zorgen.

De weg naar Brugge

Jos woont op een boogscheut van het begin van de Via Bruggensis. Toen hij vertrok was de gedenkplaat op het Bizarium nog niet aangebracht. Wat hij ook niet wist, was dat hij het eerste stempel voor zijn credential in het museum Het Belfort kon halen, laat staan dat de weg naar Brugge vanaf de Damse Vaart prima bewegwijzerd is.

De eerste dag was alleen al vanwege zijn rug zwaar. De rugzak speelde daarbij een rol. De shampoo, zo'n weelderige haardos heeft hij toch niet meer, en waspoeder laat hij na de eerste dag al achter. Op bijna elk overnachtingsadres is er wel een mogelijkheid om wat kleding te wassen.

Sint Jacob heeft soms een verrassende ontmoeting in petto

Bij het verlaten van Brugge hoort Jos zijn naam roepen. Het blijkt een oud-collega te zijn die hij al meer dan twintig jaar niet heeft gezien. Dat kan toch geen toeval zijn? Met het warme weer is onderweg het bijtanken voor een pelgrim bij particulieren geen enkel probleem. Want de horeca laat hem soms iets te lang op zijn honger en dorst zitten.

Het vlakke Vlaanderen voorgoed achtergelaten

Een paar dagen later doet hij Doornik aan. Het heuvelachtige landschap is hier door Leie en Schelde zijn geboetseerd. Dat is zweten geblazen. Onderweg krijgt hij een paar keer een lift aangeboden, maar als bedevaartganger kan hij daar uiteraard geen gebruik van maken. De kathedraal behoort tot het UNESCO werelderfgoed. Daar krijgt hij zijn eerste stempel in zijn pelgrimspaspoort en mag hij, dankzij het paspoort, ook gratis de schatkamer bezoeken.

Een pelgrimstocht is meer dan alleen wandelen

Dat beseft Jos in het Noord-Franse Valenciennes als hij een week onderweg is. Hij stapt er een kerk binnen en laat een kaarsje branden voor de dierbaren die hem zijn ontvallen of ernstig ziek zijn. Even een moment van stilte en bezinning. Dat wordt een vast ritueel.

Over kinderkopjes en grindwegen

Zonder ontbijt vertrekken en dan verwachten dat je op het Franse platteland met zijn kinderkopjes en grindwegen wel een bakker of café zal tegenkomen, is volgens Jos een totaal verkeerde gedachte. Al snel wordt hij met zijn neus op de feiten gedrukt. Een kans om proviand in te slaan of een goed ontbijt te nuttigen moet je nooit laten liggen. Want meer dan een kerk is er meestal niet in het gemiddelde dorpje. Gelukkig brengt McDonald's aan het eind van een dag soms uitkomst. Niet zijn favoriet, maar de maag is weer even gevuld.

Geen fatsoenlijke kamers te vinden

Omdat er tussen Saint Quentin en Reims geen betaalbare kamer is te vinden, besluit hij met de trein naar Reims te gaan. Maar dat kan alleen met een enorme omweg via Parijs en Laon. Na op de koop toe ook nog met een bommelding te zijn geconfronteerd, is de dag grotendeels voorbijgegaan met alleen maar wachten.

De eerstvolgende etappe belooft in ieder geval wel wat sprankelender te zijn. Bij elk champagnehuis onderweg moet hij de uitnodiging voor een degustation weerstaan. Aan het eind van de dag smaakt het glas bubbels extra lekker. Ook de daaropvolgende nacht ontbreekt het opnieuw aan budget-

vriendelijke kamers. En nu is er zelfs geen openbaar vervoer. Dan maar liften en als het weer kan de bus en/of de trein nemen.

Na 2 weken stappen start de camino pas echt

Op het landelijke het stationnetje van Sermizelles-Vézelay ontmoet hij voor het eerst twee andere pelgrims. Samen lopen ze de laatste kilometers om via de 14e-eeuwse Porte Neuve het pelgrimsoord Vézelay binnen te gaan. De basiliek Sainte-Marie-Madeleine is al van ver te zien. Het dorpje is UNESCO werelderfgoed. Hij brengt, zoals dat bij een pelgrim past, de nacht door bij de broeders en zusters van de broederschappen van Jeruzalem. Het verblijf is er op basis van een donativo (gift). Na het eten krijgt hij voor het eerst tijdens zijn tocht de pelgrimszegen. Dan kan je gerust verder gaan.

Extra gaten nodig

Van de Nederlandse eigenaar van de auberge waar hij overnacht, hoort hij dat de weg van Vézelay (Via Lemovicensis) tot in Saint-Jean-Pied-de-Port aan de voet van de Pyreneeën de enige officiële route is. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald, denkt Jos. Hij past zijn plan aan en kiest resoluut voor richting zuidwest. Het is maar een kwestie van de gele pijlen volgen. Hij voelt dat zijn broek wat begint af te zakken. De overtollige kilo's verdwijnen kennelijk als sneeuw voor de zon. Dat betekent vier extra gaten om, gelukkig alleen letterlijk, de broeksriem te kunnen aanhalen.

De waardering voor een pelgrim begint hij nu pas echt te voelen

Op vertoon van zijn pelgrimspaspoort moet Jos in een tot hotel verbouwd klooster in Nevers maar de helft van de prijs betalen. Langs de route zijn er ook steeds meer door vrijwilligers gerunde refuges waar je op vertoon van je paspoort goedkoop kan overnachten. Die waardering heeft hij tijdens het eerste deel van zijn tocht in België en Noord-

LE PIJLEN VOLGEN...

Frankrijk moeten missen. Als hij daar over zijn voettocht naar Santiago vertelt, krijgt hij alleen maar ongelovige blikken

Oefening baart kunst

De eigenaar van de B&B, waar Jos op zijn eerste echte rustdag verblijft, is van plan naar een concert te gaan en daar een nachtje te blijven. Omdat er nog gasten zijn/komen, vraagt hij Jos de honneurs waar te nemen. En dat doet hij kennelijk met verve. Die ervaring kan mij misschien later nog goed gebruiken...

Versleten schoenzolen

Na meer dan 1500 kilometer zijn de zolen van zijn wandelschoenen behoorlijk afgesleten. Dat loopt niet meer comfortabel. Dus gaat hij op jacht naar nieuwe schoenen, maat 46. Deze start bij de Decathlon in Périgueux en eindigt uiteindelijk in, toch wel wat onverwacht, een winkel met jachtbenodigdheden in Bergerac. Misschien dat hij nu tegen de vaak wat al te opdringerige honden onderweg uit zijn slof kan schieten.

Geen eenzame tocht meer

Saint-Jean-Pied-de-Port in Frans Baskenland is de poort naar de Pyreneeën. Jos steekt voor de derde keer een landsgrens over. Hier beginnen veel wandelaars aan hun camino en verandert de sfeer compleet. Alles wordt veel massaler. Er zijn pelgrimsherbergen in overvloed. In veel plaatsen draait de economie volledig op de pelgrims. Voor de zware tocht door de bergen naar Roncesvalles geniet Jos van zijn tweede rustdag. Hij is nog 790 kilometer verwijderd van Santiago. De luxe pelgrims (ongeveer 25 procent) lopen alleen met een dagrugzakje en laten hun koffers naar de volgende overnachtingsplaats brengen. Daar kan Jos maar weinig begrip voor opbrengen.

Genieten van de cultuur?

Op de route vanaf de Spaanse grens komt hij regelmatig dezelfde wandelaars tegen. Met sommigen ontstaat er een band en zal hij de rest van de camino nog veel tijd doorbrengen. De camino Frances behoort sinds 1993 tot het UNESCO werelderfgoed. De route is dik bezaaid met schitterend cultureel erfgoed. Maar daar heeft Jos, zoals hij zelf zegt, als 'cultuurbarbaar', weinig oog voor. Voor de kerken maakt hij als peregrino terecht een uitzondering. Elke avond zitten op een van de pleinen in een stadje op de route wandelaars uit de hele wereld samen aan tafel. Alsof dat geen cultuur is! Het Spaanse leven bevalt Jos prima. Een sigaartje en een lekker glas wijn, biertje of een frisse Tinto de Verano smaken hem prima.

Een minder mooi hoofdstuk uit de geschiedenis

Jos doorkruist de Rioja, een belangrijke wijnregio, waarvan de oogst net in volle gang is. Maar midden in de prachtige natuur wordt hij geconfronteerd met een minder mooi hoofdstuk van de Spaanse geschiedenis. Een monoliet op de Monte de la Pedraja tussen Logroño en Burgos herdenkt de gruwelen van de Spaanse Burgeroorlog. Hier is een tijd geleden een massagraf gevonden van jongeren uit nabijgelegen dorpen die hier vermoord zijn. Het goedkope menú del día, dat prima past bij het budget van een pelgrim, is ook een erfenis van dictator Franco. Het is zelfs bij wet vastgelegd.

De meseta

De beruchte hoogvlakte tussen de prachtige steden Burgos, Leon en Astorga met hun indrukwekkende kerken wordt door vele pelgrims gevreesd omdat het hier in de zomer bijzonder heet kan zijn. Gelukkig voor Jos is die periode al voorbij. Op de nagenoeg kaarsrechte, eindeloos lange wegen tussen afgemaaide korenvelden is het lopen met het verstand op nul en de blik op oneindig. Voldoende gelegenheid voor een reflectie.

Schitterende plaatjes

De opkomende zon en de file van pelgrims op de licht hellende wegen zorgt voor prachtige plaatjes. Maar niet overall is het wandelen even plezierig. Soms loopt de route parallel langs een drukke weg en is de rust ver te zoeken. In Astorga is de klok aan de gevel van het 18e-eeuwse stadhuis een toeristische attractie. Twee in klederdracht gestoken figuren slaan al meer dan 200 jaar elk uur het juiste uur. Naast de kerk staat het bisschoppelijk paleis, een ontwerp van de wereldberoemde architect Gaudi. In de volgende dorpjes heeft de geschiedenis sinds de 16e eeuw nagenoeg stilgestaan.

Naar het hoog(s)te punt van de route

Het Cruz de Ferro, het ijzeren kruis,

staat op de top van de Puerto de Foncebábón (1504 meter). Veel pelgrims nemen een steen mee van huis om die hier achter te laten en werpen daarmee een last af. In Ponferrada met zijn indrukwekkende tempelierskasteel geniet Jos volop van de prachtige graffiti. De plaats dankt zijn naam aan een ijzeren brug (11e eeuw) die speciaal voor de pelgrims is aangelegd om hun reis naar Santiago te vergemakkelijken. De route gaat verder door El Bierzo. Een wijnstreek met een prachtige groen en heuvelend landschap.

Het einde komt in zicht

Pas op de 82ste dag loopt Jos voor het eerst een hele dag in de regen. Zes dagen later, op 16 oktober, bereikt hij Santiago de Compostella. Op het plein voor de kathedraal ontmoet hij veel mensen die hij onderweg is tegengekomen. Een felicitatie, een stevige hug, kussen of een troostende arm om een schouder waarbij soms ook een traan vloeit vallen hem ten deel. Op het pelgrimskantoor neemt hij zijn Compostella, het certificaat dat hij de camino volbracht heeft, in ontvangst. Wel die voor gelovigen, want die is mooi.

Nog een mis bijwonen

Tijdens zijn laatste dag woont Jos nog een mis bij in de kathedraal die wordt afgesloten met de Botafumeiro, het grootste wierookvat ter wereld. Die wordt heen en weer gezwaaid boven de hoofden van de kerkgangers, de lucht vullend met de geur van wierook. Dat is bedoeld om de lucht te zuiveren van onreinigheden en onwelriekende geuren van de pelgrims.

De Via Bruggensis nieuw leven inblazen

Als inmiddels ervaren pelgrim vraagt ik Jos wat er daarvoor volgens hem zou moeten worden gedaan in Sluis. Hij heeft de volgende adviezen:

- Bij de start een steen in de vorm van een trapezium als eerste wegwijzer richting Compostella.
- Zorg dat de hele dag de credential ergens afgestempeld kan worden. Het museum is een prima basis, maar vermeldt waar buiten de openingsuren ook een stempel kan worden gehaald, bijvoorbeeld in een horecagelegenheid.
- Een budgetvriendelijke overnachtingsmogelijkheid, bijvoorbeeld een logeeraadres van Vrienden op de Fiets. Dat is iets wat Jos nu zelf in overweging neemt.

Ten slotte voor de niet wandelaars

Lannoo's reisboek Sint-Jacobsroute is een prima gids om de routes vanaf de Spaanse grens naar Santiago met de auto te volgen.

Rens Klaasse

